

verwonderen. Immers bij doorbraak van een empyeem in de luchtwegen ontstaat in vele gevallen geen pneumothorax en zoo coit, dan worden hier onder hooge drukking door een niet altijd kleine opening in de pleura pulmonalis en het longparenchym groote hoeveelheden vocht ontlast. De weinig in het oog vallende klinische verschijnselen van het longabsces, de afwezigheid van etterige sputa en physische verschijnselen worden door den centralen zetel en de afkapseling van het longabsces voldoende verklaard.

En de oorzaak der suppuratieve hepatitis bij onze patiënte? Ook ditmaal kunnen wij hierover slechts een vermoeden uitspreken. De galsteen, die post mortem in de galblaas gevonden zijn, kunnen, zooals wij later zullen zien, althans in verband staan met het etteringsproces in de lever, ook al werden in de abscesholte geene concrementen aangetroffen. Wel is waar blijkt niets van voorafgaande aanvallen van galsteenkoeliek, doch de gebrekkige anamnese bij onze weinig intelligente en weinig gevoelige vrouw stelt ons niet in staat hierover een beslist oordeel uit te spreken. *(Wordt vervolgd.)*

I N G E Z O N D E N .

EERSTE LES IN HET VERBOUWD ANATOMISCH KABINET TE LEIDEN.

Onder grooten toevloed van belangstellende hoorders nam de Hoogleeraar ZAAIJER den 10den November l. l. zijn nieuw gebouwde collegezaal in gebruik.

Hij deed dit met vreugde en met rechtmatigen trots, want zeven jaren waren noodig ter voorbereiding en verkrijging van wat thans geworden is. En dat is niet weinig voor deze benarde tijden! Behalve toch dat de oude collegekamer vervangen werd door een nette, ruime, goed geventileerde, van boven en van ter zijde uitnemend verlichte collegezaal, waar op twee half-cirkelvormige banken voor tal van toehoorders voldoende ruimte gevonden wordt, is in het verlengde der bestaande praepareerkamer, en met deze verbonden, een nieuw lokaal gebouwd, dat door praeparanten gebruikt kan worden en tot injectielokaal is ingericht; tot het gereedmaken van grootere collegepraeparaten en het doen van gerechtelijk-geneeskundige lijkopeningen (die hier in het anatomisch instituut niet zelden geschieden) zal het mede goed gebezigd kunnen worden.

Na in het kort de geschiedenis van wat aan den bouw der nieuwe lokalen was voorafgegaan te hebben medegedeeld, stelde de Hoogleeraar de vraag: wat toch is de reden dat reeds na ruim twintig jaren verbouwing en vergroo-ting van het Anatomisch Kabinet noodig is geworden? Het antwoord luidde: de sterke toename van het aantal studenten in de geneeskunde alhier als gevolg der artsenwet van 1878. Hij schetste daarop de verschillende stands-verhoudingen der geneeskundigen onder de oude wet en later; daaraan knoopte hij een opsomming vast van de verschillende elementen, waaruit sedert en thans, naar den aard hunner vroegere opleiding en latere bestemming het

auditorium der ontleedkundige lessen bestond en nu bestaat. Thans meer verscheidenheid daarin dan ooit te voren!

Of door het grooter aantal geneeskunstoefenaren het eigentlijke doel der laatste wetsverandering, n.l. het verkrijgen van goede geneeskundige hulp ook op kleinere plaatsen, bereikt zal worden, meende hij te mogen betwijfelen; door de grootere concurrentie wordt de struggle for life voor de medici evenwel zwaarder en zullen de studenten moeten trachten door grooteren ijver en meerdere studie tot grooter volkomenheid te geraken, vooral ook nu het schoone geslacht zich gereed maakt in dien wedstrijd mede te dingen. (Eéne studente in de geneeskunde was onder het gehoor aanwezig.)

Vervolgens gaf spreker een korte schets van de geschiedenis van het ontleedkundig onderwijs te Leiden van af de stichting der Hoogeschool. Eerst een bescheiden plaats innemend, komt dit onderwijs langzamerhand meer tot zijn recht. Reeds vroeg wordt de ontleedkunde onderwezen door bekwame mannen als GERAERDT DE BONDT, JOH. HEURNIUS, PETRUS PAUW, OTHO HEURNIUS, VAN VALKENBURG, DRÉLINCOURT, BIDLOO en RAU. Veler ijverig pogen en werken wordt belemmerd door gebrek aan materiaal, een klacht, die als een roode draad door de geschiedenis van het anatomisch onderwijs loopt tot heden toe. De oprichting van het Theatrum Anatomicum in 1592 is een belangrijke gebeurtenis. De plastische, juiste beschrijving die ORLERS (de bekende beschrijver van Leiden, eens haar Burgemeester) van deze nieuwe inrichting in de kerk der gefaliede Begijnen (alwaar de anatomie tot 1860 gevestigd bleef) geeft, deelt spreker in oorspronkelijken vorm en taal mede. Uitgebreider staat hij stil bij de latere Hoogleeraren in de ontleedkunde. Hij begint met de beide ALBINUSSEN; de oudste der gebroeders schittert als een ster der eerste grootte; algemeen is zijn geleerdheid vermaard; niet minder zijn anatomische techniek; thans nog getuigen daarvan zijn meesterlijke en uitmuntend bewaarde praeparaten. De oudste ALBINUS evenaart BOERHAVE en overtreft hem in eenige opzichten. Grooten roem verwierf ook de oudere SANDIFORT, de opvolger van den tweeden ALBINUS. SANDIFORT beoefende in het bijzonder de pathologische anatomie; zijn zoon was zijn opvolger. In 1848 nam HALBERTSMA diens plaats in; met grooten eerbied en waardeering besprak Prof. ZAAIJER de groote kennis en het rechtschapen, gestreng karakter van zijn leermeester, vriend en voorganger. Hij deelde mede hoe hij in 1865 HALBERTSMA's opvolger werd.

Hier eindigde zijn historisch résumé. Hij besloot met een woord van opwekking, aansluitende aan wat hij zeide, toen hij, niet zonder eenigen weemoed, afscheid nam van de vroegere, de oude, ronde collegekamer.

Hoogst voldaan gevoelden zich alle toehoorders; de opening der nieuwe collegezaal zal hun bijblijven, niet slechts gedurende hun studententijd, maar ook nog lang daarna. Menige opmerking of wenk trof doel en zal blijvend worden ter harte genomen. Met een welgemeend applausissement gaven alle aanwezigen blijk van hunne instemming, van hunne sympathie met hun geachten leeraar en zeker was het aller wensch, waarmede ook zijne oud-leerlingen zich gaarne vereenigen, dat Prof. ZAAIJER lange jaren nog, als tot heden, zijn beste krachten aan zijn degelijk onderwijs zal blijven wijden.

Leiden, 15 November 1884.

J. G. VAN DER SLUIJS.